

Varhaiskasvatusyksikkö Munkkivuori-Muusan toimintasuunnitelma kaudelle 2019- 2020

Hyväksytty 4.11.19 Keijo Räikkönen

Helsinki

Toimintasuunnitelman rakenne

- Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman laatiminen
- Työtämme ohjaavat arvot
- Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen ja siirtymisen käytännöt
- Oppimisympäristö
- Yksikön toimintakulttuurin kuvaus, toimintakauden keskeiset periaatteet ja kehittämiskohde
- Toimintavuoden yhteiset tavoitteet:
 - Sensitiivinen vuorovaikutus
 - Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työteon ympäristönä
- Laaja-alainen osaaminen
- Oppimisen alueet
- Yhteistyö ja viestintä
- Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman laatiminen

Yksikön toimintasuunnitelma perustuu Opetushallituksen antamiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin 2018 sekä Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan 2019.

Toimintasuunnitelmassa kuvataan, miten varhaiskasvatusta toimipisteessä tai yksikössä pedagogisesti käytännössä toteutetaan. Toimintasuunnitelma on ytimekäs käytännön varhaiskasvatustoiminnan kuvaus.

Yksikön toimintasuunnitelma laaditaan toimintakaudelle ja siihen kirjataan toimintakauden varhaiskasvatuksen painopistealueet ja kehittämiskohteet.

Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä perheen kanssa Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

Ryhmäkohtainen toiminnan suunnittelu perustuu lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaprosessista saatuun tietoon, yksikön toimintasuunnitelmaan, Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä Vasu perusteisiin.

Työtämme ohjaavat yhteiset arvot

Helsinkiläinen varhaiskasvatus perustuu Vasu-perusteissa määritellyille arvoille sekä [Helsingin kaupungin strategiaan 2017-2021](#)

Vasuperusteissa määritellyt arvot:

- Lapsuuden itseisarvo
- Ihmisenä kasvaminen
- Lapsen oikeudet
- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
- Perheiden monimuotoisuus
- Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen

- Päivähoidon aloituksesta ja tutustumisjaksosta keskustellaan johtajan kanssa jo valintavaiheessa. Perheet saavat ennen aloitusta myös infokirjeen, jossa kerrotaan mm. yhteystiedot sekä tietoa lapsen sijoituksesta sekä päiväkodin toiminnasta.
- Lapsen aloittaessa päiväkodissa perheen kanssa varataan aika aloituskeskusteluun, jossa he saavat kertoa lapsestaan, perheestään sekä odotuksistaan ja toiveistaan päiväkodin aloittamiseen ja arkeen liittyen. Keskustelussa päiväkodin työntekijä kertoo päiväkodin käytännöistä, ryhmän toiminnasta sekä päivärytmistä. Mahdollisuuksien mukaan aloituskeskustelu käydään perheen kotona.
- Aloituskeskustelun yhteydessä sovitaan lapsen tutustumisesta ryhmään. Tutustumisjakso on yleensä 1-2 viikon mittainen huomioiden perheen tilanne ja lapsen yksilölliset tarpeet.
- Lapsi tutustuu ryhmään yhdessä huoltajan tai muun läheisen aikuisen kanssa. Tutustumisjakson aikana tutustutaan ryhmäläisiin sekä arjen toimintaan pikku hiljaa kuormittamatta lasta liikaa.
- Tutustumisen aikana on tärkeää, että ryhmän kasvattajat antavat aikaa uudelle lapselle luoden turvallisen ilmapiirin sekä luottamuksellisen suhteen. Näin ryhmään jääminen tutustumisjakson jälkeen on helpompaa. Lapsella on hyvä olla mukana itselleen tärkeitä esineitä, esimerkiksi unilelu tai kuva perheestään.
- Myös ryhmässä on valmistauduttu uuden lapsen tuloon: hänellä on oma naulakko- ja ruokailupaikka ja lapsiryhmän kanssa on keskusteltu asiasta.
- Vanhempien kanssa järjestetään aikaa keskustelulle tulo- ja hakutilanteissa varsinkin tärkeässä aloitusvaiheessa, jotta kaikkiin kysymyksiin ja mahdollisiin huoliin voidaan vastata.

Lapsiryhmien muodostaminen ja siirtyminen toiseen ryhmään

- Lapsiryhmät muodostetaan huomioiden lasten ikä, kehitystaso, kaverisuhteet ja muut tarpeet. Omien kotiryhmien sisällä sekä yhdessä naapuriryhmien kanssa muodostamme eri tavoin toimivia pienryhmiä, jotka perustuvat lasten tarpeisiin, toiveisiin, kiinnostuksen kohteisiin sekä oppimisen tukemiseen. Ryhmiä muodostaessa keskiössä on lapsen etu.
- Lapsen vaihtaessa ryhmää toimintakauden alussa, käydään jo edellisen toimintakauden lopulla (keväällä) tutustumassa uuteen ryhmään. Myös huoltajille järjestetään kahvittelutilaisuus uudessa ryhmässä.
- Mahdollisuuksien mukaan entisestä ryhmästä siirtyy tuttu kasvattaja uuteen ryhmään ja muutoinkin tiimejä muodostaessa huomioidaan lapsiryhmän tarpeet.
- Kun perheelle kerrotaan lapsen siirtymisestä toiseen ryhmään, huoltajien on tärkeä käydä asiaa läpi lapsen kanssa kotona. Mikäli ryhmäsiirto tapahtuu toimintakauden keskellä, pääsee lapsi tutustumaan ryhmän lapsiin ja aikuisiin sekä ryhmätiloihin leikin kautta. Siirtymistä käsitellään yhdessä lapsen kanssa.

Lapsen vasuprosessi – yhteisesti sovitut käytännöt

- Vasuprosessi alkaa aloituskeskustelusta sekä perheeseen ja lapseen tutustumisesta. Henkilöstö tekee lapsesta havaintoja, joiden pohjalta alkaa varhaiskasvatussuunnitelman valmistelu. Havainnointi mahdollistuu parhaiten toimimalla pienryhmissä.
- Jokaisella tiimillä on oma vasukeskusteluviikko, jonka aikana pyritään pitämään kaikkien ryhmän lasten varhaiskasvatuskeskustelut. Huoltajia infotaan vasuviikon ajankohdasta ajoissa.
- Huoltajille jaetaan etukäteen keskusteluun valmistavat kysymykset, jotka he palauttavat hyvissä ajoin ennen keskustelua ryhmänsä henkilöstölle.
- Keskustelussa esiin nousseet asiat ja sovitut pedagogiset toimenpiteet käydään koko tiimin henkilöstön kanssa läpi ja kirjataan ryhmätoimintasuunnitelmaan, joka toimii arjen työkirjana ohjaten toiminnan suunnittelua.
- Lapsen vasua päivitetään ja sinne kirjattujen toimenpiteiden toteutumista arvioidaan aina tarpeen tullen, mutta viimeistään keväällä yhdessä lapsen huoltajien kanssa.
- Lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen pidetään siirtopalaveri ryhmien varhaiskasvatuksen opettajien kesken varmistaen tärkeän tiedon siirtyminen.

Oppimisympäristö

- Päiväkotien kaikkia tiloja käytetään monipuolisesti ja yhteisesti sopien. Ulkoilu tapahtuu päiväkotien omilla pihilla. Lähiluonto- ja puistot sekä kulttuurikohteet ovat osa oppimisympäristöä ja näissä retkeillään säännöllisesti. Käytössä on myös muiden toimijoiden tiloja, kuten Munkkivuoren nuorisotalon ja Munkkivuoren alakoulun liikuntasalit.
- Oppimisympäristö leikkeineen ja peleineen on jatkuvasti ja aina tarpeen tullen muuntuva. Sitä muokatessa huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteet sekä tarpeet.
- Aikuiset tukevat lasten leikkejä havainnoimalla, kannattelemalla, rikastuttamalla ja osallistumalla.
- Ryhmissä käytetään kuvia oppimis- ja toimintaympäristön jäsentymisen ja lasten toiminnanohjauksen tukena. Lasten ajanhahmottamista ja mahdollisuutta toiminnan ennakointiin tuetaan kuvitetulla viikko-ohjelmalla ja päivärytmillä sekä pukemistilanteessa ns. mousetimer sovellusta käyttäen.
- Fyysisen oppimisympäristön lisäksi oppimista tapahtuu erilaisissa vuorovaikutussuhteissa ja- tilanteissa: lasten keskinäisissä sekä lasten ja aikuisten välisissä. Tätä oppimista tuetaan aikuisten sensitiivisellä suhtautumiselle lapsiin ja heidän aloitteisiinsa.

Toimintakulttuuri ja keskeiset periaatteet

- Yksikössämme panostetaan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoitteluun kaikissa ikäryhmissä. Tunnekortit, tunnekerhot ja vuorovaikutusleikkikerhot ovat osana arkeamme. Näiden avulla lisäämme lasten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Kuvien tuella, tilanteita sanoittamalla, leikin kautta ja yhdessä aikuisen kanssa lapset oppivat ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Ristiriitojen selvittelyyn käytämme miniVersoa eli vertaissovittelumenetelmää.
- Yksikössämme leikki on arvokasta ja toiminnan oleellinen ja näkyvä osa. Lapset voivat valita mm. leikkivalintakorttien avulla leikkinsä. Leikkipaikat ja välineet on valittu lapsia kuunnellen ja mielenkiinnon kohteet ja tarpeet huomioiden. Henkilöstö mahdollistaa ja tarjoaa erilaisia leikkejä stereotypioita välttäten.
- Toimintakauden teemana on Meidän maailmamme, jonka tavoitteena on tutustua kulttuuriseen moninaisuuteen ja erilaisiin katsomuksiin. Hyödynnämme lasten ja perheiden erilaista kulttuuritaustaa esim. kutsumalla perheitä esittelemään omaa kulttuuriaan ja kotimaataan. Tutustumme lasten kanssa yhteisten juhlien ja tapahtumien kautta eri maiden tapoihin, lauluihin, satuihin ja leikkeihin.

Kehittämiskohde, tavoitteet ja arviointi

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus – ”Meidän maailmamme”

- Yksikössämme on melko vähän monikulttuurisia perheitä ja toimintakauden teeman kautta haluamme lisätä lasten tietoisuutta erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Tavoitteenamme on lisätä ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta moninaisuutta kohtaan.
- Ennen toimintakauden alkua perheet saivat kesätehtävän, jossa he kertoivat omalle perheelleen tärkeistä juhlista. Kesätehtäviin tutustutaan ryhmissä lapsiin ja heidän kotikulttuureihinsa tutustuen.
- Toimintakauden juhlien luonnetta on muutettu monikulttuurisemmaksi ja osa perinteisistä juhlista on vaihdettu toisen kulttuurin vastaavaan juhlaan. Esimerkiksi sadonkorjuuta juhlittiin Aasialaisen kuujuhlan merkeissä.
- Keväällä arvioimme, kuinka paljon kesätehtäviä palautetaan, miten ne näkyvät ryhmässä ja mikä niiden merkitys on perheille. Arvioimme onko uudet juhlit lisänneet tietoisuutta erilaisista kulttuureista ja onko monikulttuurisuus näkynyt muussa ryhmän toiminnassa.

Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta ja toimijuutta tukevalla tavalla.

Tavoite

Henkilöstö valitsee lasten osallisuutta ja toimijuutta tukevia toimintatapoja

Arki on pedagogisesti suunniteltu kokonaisuus, joka mahdollistaa henkilöstön sensitiivisen läsnäolon

Mitä tehdään?

Työyhteisössä keskustellaan yhteinen käsitys sensitiivisyydestä

Tiimeissä arvioidaan aikuisen sensitiivistä työtettä tarkoituksenmukaisia menetelmiä hyödyntäen (esim. digitaaliset välineet).

Henkilöstö kohtaa lapsen leikissä päivittäin

Lasten kanssa keskustellaan säännöllisesti toteutuneesta toiminnasta ja arvioidaan osallisuuden toteutumista

Henkilöstö luo mallin, joka tukee lasten osallisuutta ja tekee sen näkyväksi huoltajille

Miten tehdään?

Tavoite ja menetelmät on kirjattu jokaisen yksikön toimintasuunnitelmaan (31.10.2019)

Dokumentointi

Työyhteisöissä arvioidaan, tunnistetaan vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan kehittämistoimenpiteet (auditointi otantana kevät 2020)

Arviointi

Laaja-alainen osaaminen

- Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla.
- Toimintakaudella yksikössämme painotetaan ajattelutaitoja ja oppimisen iloa. Kannustamme lapsia tekemään havaintoja, pohtimaan, etsimään ratkaisuja yhdessä keskustellen, kysymään ja kyseenalaistamaan. Aikuinen ei anna valmiita vastauksia vaan antaa lapselle aikaa oivaltaa itse.
- Toimintakauden teemana on ”Meidän maailmamme”. Teemaa toteutetaan monipuolisesti eri ympäristöissä, eri oppimisen alueita hyödyntäen ja lasten vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet huomioiden. Teeman kautta haluamme avartaa lasten tietoisuutta moninaisuudesta ja lisätä suvaitsevaisuutta.

TAE 2020 sitova tavoite

Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Kevään 2020 aikana toteutamme ilmiöoppimiseen pohjautuvan projektin, joka nousee lasten mielenkiinnon kohteista liittyen toimintakauden teemaan. Projektiin ja muuhunkin yksikön pedagogiseen toimintaan lisätään aktiivista ohjattua ja arkiliikuntaa.

Projektia dokumentoidaan valokuvoin ja sitä arvioidaan yhdessä lasten ja vanhempien kanssa. Arviointi tapahtuu keskustellen ja kyselyiden kautta.

Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä

Tavoite

Toteutetaan laaja-alainen ilmiöpohjainen kokonaisuus, jossa liikutaan ja käytetään koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä (vähintään 2vk kestävä teema)

Mitä tehdään?

Kriteeri / Miten

Kriteeri / Miten

Miten tehdään?

Sitova tavoite toteutetaan ja dokumentoidaan keväällä 2020.

Dokumentointi

Työyhteisöissä arvioidaan, tunnistetaan vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan kehittämistoimenpiteet (auditointi otantana kevät 2020)

Arviointi

Oppimisen alueet

- Pedagogisen toiminnan keskeiset tavoitteet nousevat lasten varhaiskasvatussuunnitelmista ja yksikön toimintasuunnitelmasta, joka pohjautuu Helsingin ja valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.
- Toteutamme ryhmissä projekteja, joiden teemat nousevat lapsilta. Projekteissa käytämme monipuolisesti oppimisen eri osa-alueita.
- Toimimme paljon pienryhmissä, joiden kokoonpanossa ja toiminnan sisällöissä on huomioitu lasten mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet. Ryhmien tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä.
- Yksikössämme arvostetaan leikin merkitystä ja yhteisissä keskusteluissa niin henkilökunnan kesken kuin vanhempienkin kanssa tärkeäksi arvoksi on noussut aikuisen läsnäolo ja sensitiivisyys.
- Aikuinen ohjaa leikin sujuvuutta, vuorovaikutustilanteita ja rikastuttaa leikkiä tavoitteena osallistaa kaikkia lapsia syrjäytymistä ja kiusaamista ennalta ehkäisten.
- Vuorovaikutustilanteissa aikuinen käyttää kielitietoista puhetta huomaten lasten nonverbaaliset aloitteet ja pysähtyy kuuntelemaan ja keskustelemaan lapsen kanssa. Kielenkehityksen tukena käytämme satuja, loruja, kuvia ja arjen aktiivista ja johdonmukaista sanoittamista.

Yhteistyö ja viestintä

- Aloitus- ja vasukeskustelussa esiin nousseet asiat ja vanhempien toiveet ovat yhtenä pohjana toiminnan toteutuksessa.
- Muita yhteistyömuotoja huoltajien kanssa ovat mm. viikkoraportit, kuukausikirjeet, esillä oleva viikko-ohjelma ja päivittäinen kuulumisten vaihto. Kiireellisissä tai mieltä painavissa asioissa voimme soittaa tai lähettää tekstiviestejä puolin ja toisin.
- Yksikössämme toimivat aktiiviset vanhempaintoimikunnat, jotka mahdollistavat lapsille elämyksellistä toimintaa sekä yhteisiä tapahtumia perheille.
- Vanhemmilla on keskenään käytössään yhteisiä Facebook ja Whatsapp- ryhmiä. Vanhempainillat ovat vanhempia osallistavia mm. learning café menetelmää, porinapiiriä tai kahoot-verkkokyselyä käyttämällä.
- Ryhmissä järjestetään toimintaa, johon perheet voivat osallistua. Esimerkiksi isovanhempien päivä sekä isän- ja äitienpäiväaamiaiset sekä peli- ja leikki aamu- ja/tai iltapäivät.
- Teemme yhteistyötä lähikoulujen ja Nuorisotalon kanssa, joiden tapahtumiin osallistumme ja joiden tiloja käytämme aktiivisesti.

Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

- Toimintasuunnitelmaan nostetaan vuosittain painopisteitä henkilöstön, huoltajien ja lasten näkökulmasta edellisvuotta arvioiden huomioiden esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmista nousseita toiveita ja ideoita lisäten lasten ja perheiden osallisuutta.
- Toimintaamme arvioidaan ja kehitetään yhteisissä ja säännöllisissä foorumeissa, kuten vasuvastuuryhmät, porinaryhmät, yksikönkokoukset ja kehittämispäivät. Vanhempainilloissa vanhemmilla on mahdollisuus esittää toiveita ja ideoita toiminnan suhteen sekä arvioida sitä.
- Yksikön tavoitteena on jatkuvasti kehittää henkilöstön yhteistyötä ja vahvuuksien hyödyntämistä yli ryhmärajojen.
- Toimintaa ja ryhmän pedagogisia ratkaisuja arvioidaan jatkuvasti ja viikoittain tiimipalaverissa. Tiimissä etsitään yhdessä toimivia tapoja, kannustetaan ja annetaan rakentavaa palautetta.
- Ryhmän arvioinnin tukena käytetään tehtyjä havaintoja sekä arviointiympyrää.
- Ryhmät tekevät varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta ryhmätoimintasuunnitelman, johon on kirjattu yhteiset päätökset sekä toiminnan tavoitteet ja menetelmät.
- Lapsen kasvunkansio on tärkeä osa dokumentointia ja arviointia ja lasten kanssa käydään keskustelua kuvista, projekteista, retkistä ja erilaisista tapahtumista.

Pedagoginen dokumentointi

- Työntekijöiden itsearviointia tapahtuu toiminnan aikana sen jälkeen: miten toiminta sujui, sitoutuivatko lapset siihen, millaisia ideoita lapsilla heräsi. Samoin toimintaa arvioi koko tiimi.
- Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja pitää yllä pedagogista keskustelua ja tiimissä suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään vuorovaikutusta, ilmapiiriä, toiminnan sisältöjä ja oppimisympäristöä.
- Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat ja niihin kirjatut toiminnan tavoitteet ovat koko tiimin tiedossa ja ohjaavat sekä lapsiryhmän toimintaa että toimintatapoja yksittäisen lapsen kohdalla. Lapsen kehitystä ja oppimista havainnoidaan ja dokumentoidaan ja tavoitteet toiminnalle voivat muuttua.
- Kasvattajayhteisössä käydään yhteistä keskustelua arvoista ja lasten hyvinvointia tukevasta toimintakulttuurista. Teemat pedagogisiin kokouksiin nousevat arjesta.